

י"ח בכסלו התשנ"ה
17 בדצמבר 1997

לכבוד :

מר אליקים רובנישטיין
היושם המשפטיא לממשלה
משרד המשפטים
ירושלים

נכבד היושם המשפטיא לממשלה

הנדון: עתידה של עיר דוד

הנני מבקש לפנות אליך בשם רשות העתיקות בדחיפות בעניין עתידה של עיר דוד.

1. עיר דוד, היא העיר שכבש דוד המלך מהיבוסים לפני כשלושה אלפי שנה, ובה בנה את בירתו מלכטו, משתרעת על השלה הארכוכית והצרה המשטפת מחר הבית ועד בריכת השילוח הסמוכה לנחל קדרון.

2. התברכה ירושלים באתר עתיקות מהחשובים בעולם כולו, אך אין ספק כי בין היהלומים שבכתר העיר כולה נמצאים שרידיה של עיר דוד, המהווים עדות פיזית ומוחשית לקשר עתיק היום בין עם ישראל לבירתו הנצחית.

3. בהיות עיר דוד אחד מאתרי העתיקות החשובים ביותר בארץ ישראל, ומהחשובים שבאתר העתיקות בעולם כולו, התקיימו בחפירות ארכיאולוגיות מראשית המחקר הארכיאולוגי המודרני לפני כמאה ושלושים שנה, עת חפרו בעיר דוד החוקרם וורן ווילסון; ועד לימנו anno ut נחפר מפעל המים של העיר ומתגלים גילויים מריעשים.

4. חשיבותה של עיר דוד אינה מתמצית בערכה ענייני עם ישראל, אלא היא אחד מנכסיו התרבותיים החשובים בעולם כולו; ובבחינה זו היא מופקדת בידינו בנאמנות לצורך שימור ערך תרבותי יהודי וכלל עולמי.

5. בחפירות בעיר דוד נחשפו שרידיה של ירושלים מאז הוסודה לפני כחמשת אלפי שנה ועד לתקופת ימי הבינים. השרידים נחשפו בחלקים שונים של העיר, וכאמור הם מן החשובים בעולם כולו.

6. חשוב להזכיר כי למרות מהה שולשים שונות חפירה עדין רב הצפון על הנגלה בעיר, ורוב שטחה טרם נחפר, והוא ממתין לחקר הדורות הבאים.

7. מתוך מודיעות عمוקה לחשיבותה העצומה של עיר דוד יועץ, בתכנית בנין עיר החלה על השטח - עט/ט - מלאה שטחה של העיר הקדומה לשימור ולהפירות ארכיאולוגיות.

העתק מתשריט תכנית עט/ט ומתכוונה מצורפים למכתבי ומסומנים אי.

8. מן הרואי להוסיף עוד כי עיר דוד הינה אתר עתיקות מוכrho על פי חוק העתיקות

התשל"ח-1978 וחלקו אף גן לאומי בהתאם לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע ואתרי הנצחה, התשנ"ב-1992. הכרזות עיר דוד כאתר עתיקות נעשתה עד בתקופת המנדט הבריטי בשנת 1944 עם פרסום הכרזות הראשונות של אתרי עתיקות בישראל. הכרזה זו קבלה משנה תוקף לאחר מלחמת ששת הימים בהכרזה חוזרת (ראה י.פ. 1390 מיום 30.8.67).

יש לאמור כי ביעוד שטח עיר דוד לשימור ארכיאולוגי, פסעו המתכננים בתוכיבם של קדמיהם, שכן כבר משנות העשרים עת החלו לתכנן את ירושלים על פי העקרונות המודרניים של תכנון עיר, יעוד שטחה של עיר דוד לשימור ארכיאולוגי והבנייה בו אסורה.

יהגש עוד כי כבר בראשית המאה הנוכחית רכש ה;brון רוטישלד את המדרון המזרחי של עיר דוד מטרה מוצהרת לעיר דוד בשטח חפירות ארכיאולוגיות, וכן זמן קצר לאחר מכן החלו באותו אזור חפירות בראשותו של הארכיאולוג היהודי צרפתני רימון וייל. קרקעותו של הברון רוטישלד הפכו עם השנים לאדמות מדינה, המתיינות בחשיפת צפונותיהם.

מפת עיר דוד בה מצוינים השטחים שנחפרו כבר, והשטחים הפתוחים המיועדים לחפירה מצורפת למכתבי ומוסמנת ב'.

X .9

X .10

...

.11

כאמור לעיל, מיועד מלא שטחה של עיר דוד לחפירות ארכיאולוגיות. עם זאת חינוי להציג כי מטיב הדברים, חפירה ארכיאולוגית יהודית על אדמות פרטיות השוכנות במסלמים בעיר דוד, הינה כמעט בלתי אפשרית; וממילא, לפחות בעתיד הנראה לעין, השטח היחיד בו ניתן יהיה לעיר דוד לחפירות ארכיאולוגיות הוא אדמות המדינה שבמדרונו המזרחי של העיר.

.12

עדתת הנחרצת של רשות העתיקות היא כי חינוי לשמר את עיר דוד, ואין לאפשר בה ביצוע עבודות בניה כלשהן. בשטח עיר דוד יש לעיר דוד ורק חפירות ארכיאולוגיות ובדיקות שימור ו שחזור, ולפתח את האתר לציבור הרחב, על מנת שיוכלו כולם לחזות בשיריד עברה הקדום של ירושלים. ראה נא יחסם של אומות העולם לאתרים דומים בעולם המערבי הנאור כדוגמת האקרופוליס באטונה, הפורום ברומא ואתרים דומים אחרים.

.13

ואם יקשה השואל, היכי זה נבנו בעיר דוד בתים מגוריים. נשיב לו כי מחד איום הוא של רשות המדינה. רוב הבניה בעיר דוד נעשתה לאחר מלחמת ששת הימים שלא כדין, ללא היתרי בניה ובניגוד לתכנית בנין עיר הchallenge על השטח. העובדה כי רשות המדינה והעיר לא מנעו בנייה פרוועה זו, אסורה לה שתשמש עילה וצדוק להוספה חטא על פשע. רשות העתיקות יכולה להוסיף ולאמר כי מאז כמה בסוף שנות השמונים מנעה הרשות כל בניה על שטחים ריקים בעיר דוד, ואף פעל להוצאה צוווי הרישה במספר מקרים של בניה בתים חדשים בניגוד לחוק. יצוין כי אשר לתוספות בניה המתווספות לבתים קיימים שלא כדין, שם מפעילה הרשות שיקול דעת מקצועית ודואגת כי הבניה תעשה ללא פגיעה בעתיקות.

.14

זהה מספר שנים שבאזור עיר דוד פועלות עמותה בשם אלע"ד (אל עיר דוד), שמטרתה להגדיל את ההתיישבות היהודית בעיר דוד.

.15

בשנת 1992 יזמה עמותת אלע"ד תכנית בנין עיר שלפיה אמורים היו להיבנות על אדמות המדינה שבעיר דוד, בשטח שכאמור לעיל מיועד לשימור ארכיאולוגי ובחלקו אף היה גן לאומי מוכרז, לא פחות מ-200 דירות מגורים. אין ספק כי לו הייתה יוצאת תכנית זו אל הפועל, היה עתידה של עיר דוד כאתר בעל חשיבות לאומיות וולמית כגון ארכיאולוגי לאומי הפתוח לכל מתחשלא, ולא היה סיכוי כלשהו לשמר את עברה של העיר בצורה הרואה לבירת הנצח של עם ישראל.

.1

מתוקף תפקידיה שלפי חוק התגנזה רשות העתיקות בכל תוקף לתוכנית הבניה האמורה, ובסופה של דבר, לאחר מאמצים בלתי נלא במשור החוקי והציבורי, לא אושרה התכנית.

וירדה מסדר היום הציבורי.

במהלך השנים האחרונות הייתה עוממתת אלעד אחראית ישירות לعبادות של פגיעה בעתיותות ובניה לא חוקית, בעטין נאלצה רשות העתיקות להפעיל את המשטרה, וביקשה אף את מעורבותה של עיריית ירושלים האחראית על אכיפת חוקי התכנון והבנייה. ראוי לציין כי הן משתרת ישראל והן עיריית ירושלים התחרמו מלבצע את חובתיהם כלפי אנשי העממותה בהגנה על עיר דוד. אנשי עממותת אלעד מנעו והפריעו לרשות העתיקות לבצע את תפקידיה החוקיים.

והנה, בחודשים האחרונים הולכות ותרבוות השמועות שאף פורסמו באמצאי התקשורת, כי מינהל מקרקעי ישראל, המנהל את אדמות המדינה, הקaza את אדמות המדינה שבעיר דוד לעממותת אלעד לצרכי שמירה. יתכן אף שמאחורי הקaza זו מסתתרת גם כוונה לאפשר לעממותה ליזום תכניות בנין בעיר לגבי עיר דוד.

הרעיון להפקיד "לשמירה" בידי עממותה פרטית שבعبارة הקרוב יש יותר מרבית בכל הקשור לשימירת החוק, הינו רעיון מסוים במילויו לאור רגשנות העצומה של אתר עיר דוד.

מיד כשנודעה לרשות העתיקות שמדובר זו, מירהה ונפתה אל מנהל מחוז ירושלים במינהל מקרקעי ישראל, ובקשה לדעת האמנם יש דברים בנו.

מכתבו של מר גدعון אבני, ארכיאולוג מחוז ירושלים ברשות העתיקות, מצורף למכתביו ומסמון ג' ...

רשות העתיקות שבה ונפתה למינהל מקרקעי ישראל ולא קיבלה תשובה עד היום.

העתיקי מכתביו של ארכיאולוג מרחב ירושלים למינהל מקרקעי ישראל בירושלים מצורפים למכתביו ומסומנים ד' ו-ה בהתאם.

עד היום טרם זכתה רשות העתיקות, שהיא רשות ציבורית ממלכתית המופקדת על הננתן אתרי העתיקות, לקבל תשובה כלשהי ממנהל מקרקעי ישראל אודות תכניותיו באשר לאתר העתיקות החשוב ביותר בישראל. אין צורך להזכיר מיללים על החומרה שכזאת! שטיクトו של מינהל מקרקעי ישראל מגבירה מאוד את החשש ברשות העתיקות, כי אכן יש ממש בשימושו ותכניות כלשהן מתרקמות אודות עיר דוד - תכניות שעשויהן יש סיבה טוביה להסתירן מהציבור בכלל ומרשות העתיקות בפרט.

רשות העתיקות איתנה בדעתה כי אין להתיר בניה על שטחים פנויים בבעלויות פרטית, וכי אדמות המדינה שבעיר דוד צרכות להיות קודש לחשיפת ו שימוש עברה של בירתנו ההיסטוריה, ולא לשום שימוש אחר.

במיוחד פסול בעיני רשות העתיקות המעשה של העברת שטח כת החשוב לניהול או לפיתוח של גוף פרטי, שאינו מבוקר ואין נשלט בידי הממשלה. וזאת גם אם תצהיר העממותה כי כל כוונתה לשמר ולפתח את אתרי העתיקות שבעיר דוד. אם יש בכל הארץ שטח אחד בו צריכה המדינה לשולט, לפתוח, לתכנן, לנחל ולשמר זהו שטחה של עיר דוד ההיסטורית.

הדברים חמורים עוד יותר לאור העובדה כי פעולות המינהל נעשות במחשכים, ללא מכרז בוגיון לדין, ולא עין הביקורת הציבורית. ממשיכה השימוש ואומרת כי עממותת אלעד יוזמת הליכי תכנון מכוחם בכוונתה לבנות בעיר דוד מבני מגורים בהיקף נרחב.

רשות העתיקות, מכוח חובתה לפי חוק, לא תוכל להשלים עם אבדנה של עיר דוד, ועם נפילתה על מזבח הפיתוח והבינוי, והיא תעזור לבית המשפט הגבולה לצדק בכך להביא בביבורת שיפוטית את תוכניותיו של המינהל ומעשו עד כה.

בעיר דוד, דבר הנראה מבורך כשלעצמם, הגוף הנכון והראוי זהו ושות' ושות' איזה דבר?...
הוראות סעיף 5 לחוק רשות העתיקות, התשמ"ט-1989. מאחר ובנושא זה התקיימו דיונים
וקיימת גם החלטה של שר התיאירות, שניתנה לנראה בגין שרים נוספים, להטיל את
האחריות הטיפול והפיתוח של עיר דוד בידי החברה לפיתוח מזרח ירושלים בע"מ, שהיא
חברה ממשתתית עירונית, מבקשת רשות העתיקות להציג כי מקובלת עליה גם עמדה זו.

.28. בהתאם להנחיות היושם המשפטי לממשלה לפיה חייב הגוף הציבורי החופץ לעתור לבית
המשפט הגבוה לצדך כנגד גופו הממשלה, פנות אל היושם המשפטי לממשלה לפני הפניה
לבית המשפט הגבוה לצדק.

.29. לאור כל האמור לעיל אבקש הנחות את מינהל מקרקעי ישראל לחודל מיד מהליכי
העברת שליטה כלשהי באדמות עיר דוד לנורם שאינו המדינה או רשותה; וכן לחודל מכל
הליך תכוני שאינו מייעד את מלאו שטח אדמות המדינה שבעיר דוד לחפירות
ארCHAIOLOGICOT.

ברכה

יורם ברסלע, עו"ד

העתק: מר זבולון המר, שר החינוך התרבות
מר ברטי ברדו מנהל מינהל מקרקעי ישראל
מר מיכה טילקין, מנהל מחוז ירושלים, מינהל מקרקעי ישראל